TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU KONU ÖZETİ

Olay Hikâyesi: Bu tarz hikâyenin temeli bir olay anlatımına dayanır. Olay hikâyesinde kahramanların ve çevrenin tasvirine önem verilir, okuyucuda merak ve heyecan duygusu uyandırılır. Fransız yazar Guy de Maupassant (Giy dö Mopasan) tarafından geliştirilen bu hikâye türüne Maupassant tarzı hikâye de denir. Olay hikâyesinin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri Ömer Seyfettin, Refik Halid Karay ve Reşat Nuri Güntekin'dir.

Refik Halit Karay

Servet-i Fünun dergisi ve Tercüman-ı Ahvâl gazetesinde ilk yazıları yayımlandı. Dönemin çeşitli dergilerinde Kirpi takma adıyla yazdığı hiciv yazılarıyla tanındı. Fecriati edebî topluluğuna katıldı. Sonraki yıllarda Millî Edebiyat anlayışına uygun eserler vermeye başladı.

Hikâye, roman, tiyatro, anı, fıkra vb. türlerde eserler verdi. Güçlü gözlem yeteneği ve kendine özgü üslubuyla Türk edebiyatında olay hikâyeciliğinin önde gelen temsilcilerinden biri oldu.

Memleket Hikâyeleri, Gurbet Hikâyeleri adlı hikâyeleri; İstanbul'un İçyüzü, Yezidin Kızı, Sürgün, Dişi Örümcek, Bugünün Saraylısı, Kadınlar Tekkesi adlı romanları ve mizahi hiciv türünde yazdığı Kirpinin Dedikleri yazarın tanınmış eserlerindendir.

SORULAR

SORU 1

Yine birlikte oynuyor, okuldan eve birlikte dönüyorduk. Bir gün hava çok sıcaktı. Büyük Hoca, bize yarım günlük tatil verdi. Tıpkı perşembe günkü gibi... Mıstık'la sokağın tozları içinde yavaş yavaş yürüyorduk. Ben terimi silemediğim için yüzüm sırılsıklamdı. Büyük, geniş bir yoldan geçiyorduk. Kenarda yığılmış bir duvarın temelleri vardı. Birdenbire karşıdan iri, kara bir köpek çıktı. Koşarak geliyordu. Arkasından birkaç adam, kalın sopalarla kovalıyorlardı. Bize, "Kaçınız, kaçınız, ısıracak!" diye bağırdılar. Korktuk, şaşırdık. Öyle kaldık. Önce ben biraz kendimi toplayarak "Aman, kaçalım!" dedim. Gözleri ateş gibi parlayan köpek bize yetişmişti. O zaman Mıstık "Sen arkama saklan!" diye haykırdı.

Bu parçada aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangisi ağır basmaktadır?

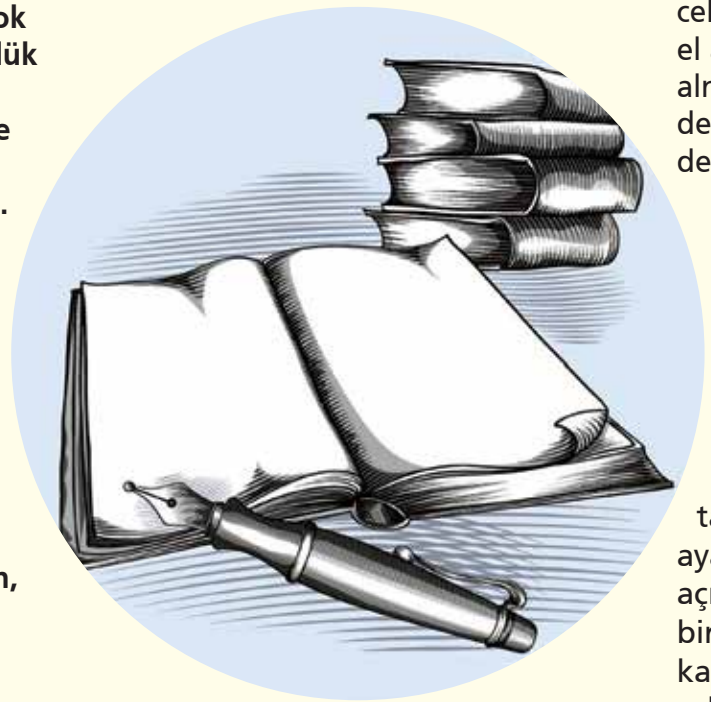
A) Mizahi
B) Betimleyici
C) Açıklayıcı
D) Öyküleyici
E) Destansı

Cevap: D

SORU 2

Hikâye, roman, tiyatro, anı, fıkra gibi birçok edebî türde eser veren Refik Halid Karay (1888-1965), güçlü gözlem yeteneği ve kendine özgü üslubuyla Türk edebiyatında olay hikâyeciliğinin önde gelen temsilcilerinden biri olmuştur. Anadolu'yu konu edinen hikâyelerin yanı sıra Orta Doğu insanının töre ve yaşamını anlattığı, dış dünyada olup bitenleri merkeze alan hikâyeler de yazmıştır. Gurbet temasını, öykülerinde başarı ile işlemiştir.

Bu bilgilere göre aşağıdaki metinlerden hangisinin Refik Halit Karay'a ait olduğu söylenemez?

A) Kasabanın her tarafından gelen elleri sepetli, sırtları zembilli, karnı acıkmış, aceleci bir halk, önüne gelen tezgâha eğilerek rast geldiği balığı kavrayıp koklayarak her dükkândan fiyat sorarak uzun uzun dolaşıyordu.

B) Tokmakların derin gümbürtülerle kalkıp indiği dibek taşları önünde kızlar buğday dövüyor, çeşme başında kadınlar ta yarı yola kadar bakraçlar, çuvallar, tekneler yaymış, bulgur yıkıyor, güneşli meydancıklarda çorap ören ihtiyarlar serili taneleri bekliyordu.

C) Neredesin? Ben bir çukurdayım, yok hayır odamdayım. Hani bilirsin her tarafı kelimelerle çevrili odamda. İçimde hep sen, hep başkaları. Ben diyorum başkaları olmadan, başkalarına tutunmadan, ben benimle böyle yapayalnız dışarı adım atamam.

D) Halep'te güneş, taş duvarlı ak sokakların cenderesine tıkandığı için bir nevi ışık dumanıdır. Duman gibi fazla koyu, boğucu, âdeta isli, göz yumdurucu ve şaşırtıcıdır.

E) Şimdi onun da kuşaklı entarisi, ceketi, takkesi vardı. Saçlarının ortası, el ayası kadar sıfır makine ile kesilmiş, alnına perçemler uzatılmıştı. Gurbette deri gibi sert, yayvan tandır ekmeğine de alışmıştı.

Cevap: D

SORU 3

I. Hatırlıyorum da dedemin anlattığı masalların birinde deniz diye bir şey vardı. Su gibi bir şeymiş, karaların bittiği yerde başlarmış. Dünyanın ucuymuş.

II. Bir kış günü akşamı. Odabaşı taraflarında bir polis karakolu. Birkaç ayak merdiveni çıkıp gece gündüz açık duran kapıdan girince, darca bir aralıkta bulunursunuz. İki yanda kapılar. Soldan birinci kapı, Komiser odasının kapısı. Yani benim kapım.

III. O perşembe gününü sabahtan akşama kadar okuyarak geçirmiştim. Birkaç Avrupa magazini, sonra da o zaman gazetelerden birinin tefrika ettiği yerli bir roman bütün günümü doldurmuştu, diyerek başladı anlatmaya.

IV. Artık ne kapıları kilitleyecek ne de anahtarları vazonun içine atacaktım. Kimseye yaranamadığıma göre ilkelerimden vazgeçecektim. Kahvaltıdan sonra bulaşıkları da yıkamayacaktım.

V. Sani Bey orta boylu, ben tanıdığım zaman kır sakallı, geniş, atletik vücutlu, mavi gözlü bir adamdı. Bir zaman çarkçı yüzbaşılığı yapmıştı. Fakat gedikli miydi, mektepten mi yetişmişti? Bunu iyi bilmiyorum.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde diğerlerinden farklı bir anlatıcının bakış açısı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

Cevap: C